

Correctievoorschrift VWO

2008

tijdvak 1

tekenen, handenarbeid, textiele werkvormen

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de *Regeling beoordeling centraal examen* vastgesteld (CEVO-02-806 van 17 juni 2002 en bekendgemaakt in Uitleg Gele katern nr 18 van 31 juli 2002).

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door de CEVO.

- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-regeling van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
  - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
  - 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, hoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.
  - 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.

- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal punten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 73 scorepunten worden behaald.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Arcadië

1 maximumscore 3

drie van de volgende kenmerken:

- De mensen zijn naakt (bevinden zich in een ‘paradijselijke’ toestand), waardoor hun onschuld wordt benadrukt.
- De mensen zijn verward in uitsluitend aangename bezigheden; de noodzaak tot werken lijkt geheel afwezig.
- De natuur voorziet in voedsel: in het midden staat een boom vol vruchten en het paar rechts eet van een grote tros druiven.
- De natuur is lieflijk en vormt op geen enkele manier een bedreiging: leeuwen, herten en mensen leven vreedzaam met elkaar.

per juist kenmerk 1

2 maximumscore 2

- Met de renaissance brak een relatief welvarend (en daarmee vreedzamer) tijdperk aan dat de elite in staat stelde deze buitenplaatsen te financieren en te onderhouden 1
- Het verblijf in de dichtbebouwde steden werd, vooral tijdens de hete zomermaanden, steeds hectischer en onaangener door het toenemende aantal inwoners 1

3 maximumscore 2

- Het beleven van de tuin was voor de eigenaar en zijn gasten in de renaissance ook een intellectuele ervaring. In de tuin wenste hij zich ook bezig te houden met converseren over literatuur en mythologie. Door de tuin een gecultiveerd aanzien te geven door middel van beelden en andere decoraties, werd de tuin een inspirerende plek 1
- Door het gecultiveerde karakter gaf de tuin de eigenaar ook status. De vele inspanningen die nodig waren om een gecultiveerde tuin aan te leggen en te onderhouden, weerspiegelden de rijkdom en macht van de eigenaar 1

4 maximumscore 2

twee van de volgende regels:

- symmetrische opbouw
- evenwichtige verhoudingen
- ordening volgens geometrische vormen en patronen

per juiste regel 1

Vraag	Antwoord	Scores
5	maximumscore 2 Het antwoord dient de volgende elementen te bevatten:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Volgens de renaissanceopvattingen over kunst was schoonheid geopenbaarde wetmatigheid 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Door deze opvatting als uitgangspunt te nemen voor de vormgeving van de tuin, kreeg de tuin onvermijdelijk een sterk gecultiveerd karakter 	1
6	maximumscore 2 twee van de volgende kenmerken:	
	<ul style="list-style-type: none"> – De zichtlijnen en richtingen in het park komen samen in het centrum van de macht: het paleis. – De inrichting van het park toont het volledig onderwerpen van de natuur aan de mens: alles wat groeit wordt op (geometrische) vorm gesnoeid en (strak) geordend. – de grootschaligheid (afmetingen) van het park 	
	per juist kenmerk	1
7	maximumscore 2 Het antwoord dient de volgende strekking te hebben: Het schilderij toont de verheerlijking van het landleven: tegen het decor van een groots landschap wordt op een idyllische plek (op de voorgrond) genoten van het leven en werken op het land (koeien worden gemolken, schapen worden gehoed, kinderen spelen, bloemen worden geplukt en het land wordt geploegd).	
	Indien een relevant deel van het antwoord is gegeven	1
8	maximumscore 1 <i>Ut pictura poesis</i> houdt in dat de verbeelding van het landschap en de literaire beschrijving ervan (gedicht, verhaal) met elkaar in overeenstemming zijn	
9	maximumscore 2 <i>Voorjaarsochtend</i> is een voorbeeld van <i>ut pictura poesis</i> door de manier waarop de poëtische idylle van het landleven wordt verbeeld in:	
	<ul style="list-style-type: none"> • vormgeving: het ontwaken van de dag door het beperkt aantal (waterige) kleuren (de suggestie van ochtendlicht en ochtendnevel) en de lange schaduwen (opkomende zon) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • voorstelling: de figuren op de voorgrond die in alle rust en vrijheid werken en leven, op grote afstand van de stad (en het drukke stadsleven) op de achtergrond 	1

Vraag	Antwoord	Scores
10	<p>maximumscore 1</p> <p>Het aanleggen van landschapstuinen had aanvankelijk weinig status. Door zich te richten op voorbeelden uit de schilderkunst waarin de verheven betekenis van het landschap centraal stond, probeerden tuinontwerpers hun werk tot kunst te verheffen.</p>	
11	<p>maximumscore 2</p> <p>Het antwoord dient de volgende strekking te hebben: Om het park als Arcadië te kunnen beleven moest de bezoeker vertrouwd zijn met klassieke literatuur en kunst. Het overgrote deel van de bezoekers van openbare parken had die kennis niet waardoor stadsparken niet meer als Arcadië werden beleefd</p>	
	Indien een relevant deel van het antwoord is gegeven	1

Gesamtkunst

12	<p>maximumscore 1</p> <p>Het antwoord dient de volgende strekking te hebben: Wagner bouwde zijn theater buiten, midden in de natuur en ver van het centrum opdat bezoekers, door een zekere afstand te overbruggen, het woelige leven van de stad achter zich zouden laten. Hij meende dat bezoekers daardoor in de juiste stemming zouden komen en meer open zouden staan voor de beleving van zijn werk.</p>	
13	<p>maximumscore 2</p> <p>Het antwoord dient de volgende elementen te bevatten:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="276 1279 1321 1350">• <i>Gesamtkunstwerk</i> heeft betrekking op het samenwerken en de integratie van verschillende kunstdisciplines onder één regisseur <li data-bbox="276 1357 1321 1473">• Wagner wilde een artistiek resultaat bereiken dat tot dan toe ongekend was: door de integratie van kunstvormen werden alle zintuigen tegelijk geprikkeld waardoor een totaalervaring bij de beschouwer ontstond 	<p>1</p> <p>1</p>
14	<p>maximumscore 2</p> <p>Het antwoord dient de volgende strekking te hebben: De propaganda van de politieke ideeën van de Nazi's kreeg gestalte in grootse theaterachtige manifestaties waarin, naar het voorbeeld van het <i>Gesamtkunstwerk</i>, onder één centrale regie kunstdisciplines als drama, muziek, decors, kostuums, parades, film en fotografie samengingen om een groots en meeslepend effect te creëren en een verpletterende indruk te maken op de aanwezigen.</p>	
	Indien een relevant deel van het antwoord is gegeven	1

Vraag	Antwoord	Scores
15	<p>maximumscore 2</p> <p>Het antwoord dient de volgende strekking te hebben: Schwitters wilde de kunst ontdoen van alle regels die de kunstenaar voorheen in zijn artistieke vrijheid belemmerd hadden, zodat de grenzen tussen de kunsten onderling konden worden opgeheven en een relatie tot stand kon worden gebracht tussen de kunst en het dagelijks leven.</p>	
	Indien een relevant deel van het antwoord is gegeven	1
16	<p>maximumscore 2</p> <p>Het antwoord dient de volgende twee elementen te bevatten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wagner wilde, met zijn werk een theatrale totaalervaring bij de beschouwer bewerkstelligen • Schwitters wilde daarenboven (door zijn ‘ontregelende’ kunst) de toeschouwers actief betrekken bij de kritiek op het maatschappelijke en culturele establishment waarmee zijn voorstellingen doorspekt waren 	1
		1
17	<p>maximumscore 2</p> <p>twee van de volgende antwoorden:</p> <ul style="list-style-type: none"> – De MERZbau was een driedimensionale assemblage die voortdurend groeide en geen vooropgezet plan kende. Dit past bij het streven om de kunst van iedere belemmering (keten) bij het maken te bevrijden. – Schwitters bouwde de MERZbau op uit voorwerpen die hij tijdens zijn dagelijkse wandelingen vond. De MERZbau werd op die manier een symbiose tussen kunst en leven. – De voorwerpen waaruit de MERZbau werd samengesteld, werden ontdaan van alle (architectonische) functionaliteit. Dit past bij het streven naar een vorm van kunst die los komt van zijn traditionele wortels. 	
	per juist antwoord	1
18	<p>maximumscore 3</p> <p>drie van de volgende aspecten:</p> <ul style="list-style-type: none"> – het samengaan van meerdere kunstdisciplines (literatuur, poëzie, beeldende kunst, theater en muziek) – het provoceren en ontregelen van bezoekers door in het werk ruimte te geven aan toeval, nonsens en irrationaliteit – het ageren tegen de gevestigde (kunst)orde en de heersende esthetische principes door een non-conformistische levenshouding – het samenvallen van de kunstenaar en zijn werk (ondeelbaar) – het streven naar een totale vrijheid door te werken zonder vooropgezet plan, structuur of inhoud 	
	per juist aspect	1

Kunstbroeders

19 maximumscore 2

twee van de volgende redenen:

- De schilders wilden de natuur, het landschap en de mensen zo eerlijk mogelijk weergeven; ze schilderden zo veel mogelijk buiten en niet in het atelier op grond van schetsen.
- Het leven buiten verschafte de schilders een onbezorgd leven dat in de steden, die geteisterd werden door ziekte en criminaliteit, mogelijk was
- Idyllische landschappen en landelijke taferelen waren in trek en verkochten goed.
- Het leven op het platteland werd gezien als ‘authentiek’ dan het leven in de stad, dat werd gedomineerd door de burgerlijke moraal.

per juiste reden

1

20 maximumscore 1

Het antwoord dient de volgende strekking te hebben:

De schilders van Barbizon reageerden op de industriële vooruitgang, waarin zij een bedreiging zagen van de harmonie van de mens met de natuur. Zij maakten boeren, vissers en handwerkslieden, werkend in een natuur die niet aangetast was door de vooruitgang, tot het centrale thema van hun werk.

21 maximumscore 3

Het antwoord dient de volgende elementen te bevatten:

- De schilders van Barbizon keerden zich tegen de geïdealiseerde, aan de klassieke oudheid ontleende voorstellingen 1
- Zij streefden naar het waarheidsgetrouw weergeven van de zichtbare werkelijkheid (voornamelijk landschappen) en kozen hiervoor een realistische schilderwijze 1
- Dit streven maakte gaandeweg plaats voor een weergave van individuele impressies (van het stedelijk leven) met een lossere wijze van schilderen 1

22 maximumscore 2

- Millet legt de nadruk op de kracht en beweging van de zaaier: hij beeldt zijn zaaier beeldvullend af met een gedramatiseerd licht- en kleurgebruik 1
- Van Gogh legt de nadruk op de harmonie van de zaaier met de natuur: het landschap krijgt de belangrijkste plaats toegemeten en de zaaier wordt tot onderdeel daarvan gemaakt door de samenbindende schilderwijze en kleurstelling 1

Vraag	Antwoord	Scores
23	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Millet schilderde zijn zaaier vanuit een ideologische, sociaal politieke stellingname. Hij wilde de harde realiteit en de heroïek van het boerenleven verbeelden 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Van Gogh zocht naar een nieuwe beeldtaal. Door de krachtige penseelstreek en het expressieve kleurgebruik wilde hij de levenskracht van de natuur verbeelden 	1
24	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Gauguin huldigde de opvatting dat de verbeelding van de ideeënwereld het uitgangspunt van de schilderkunst moest zijn 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Voor Van Gogh was niet de ideeënwereld maar de zichtbare werkelijkheid uitgangspunt van de schilderkunst 	1
25	maximumscore 2	
	twee van de volgende oorzaken:	
	<ul style="list-style-type: none"> – Door de steeds verder uitbreidende industrialisatie groeide zowel zijn afkeer van modernisering en technologische ontwikkelingen als zijn verlangen naar het onbedorven leven in de vrije natuur (zoals hij dat in zijn jeugd in Peru had gekend). 	
	<ul style="list-style-type: none"> – Zowel op de wereldtentoonstelling in Parijs als in de musea werden exotische voorwerpen uit het Franse koloniale bezit, zoals Tahiti, getoond. Door de groeiende aandacht voor exotische culturen kwam Gauguin steeds vaker in aanraking met deze culturen. 	
	<ul style="list-style-type: none"> – Door de grootschalige landbouwhervormingen was het leven in Bretagne zó veranderd dat Gauguin zijn droom van een leven dicht bij de natuur daar niet meer kon realiseren. 	
	per juiste oorzaak	1
26	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • De naakte vrouw (edele wilde) in een geïdealiseerd landschap symboliseert het verlangen van Gauguin naar een onbedorven wereld waarin de mens in volkomen harmonie met de natuur leeft 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Het ontkiemende zaad en het fruit op de voorgrond verwijzen naar de vruchtbaarheid en de overvloed van de natuur en staan symbool voor een ongecompliceerd en zorgeloos leven 	1

Vraag	Antwoord	Scores
27	maximumscore 2 Het antwoord dient de volgend elementen te bevatten:	
	• Door de koloniale politiek van uitbuiting en de technische vooruitgang bestond het onbedorven leven in de vrije natuur op Tahiti nauwelijks meer	1
	• In de primitieve cultuur waarin Gauguin terechtkwam golden de harde wetten van het overleven. Daar was hij, afkomstig uit een geciviliseerde wereld, niet op voorbereid	1
28	maximumscore 2 De vormgeving loopt vooruit op de ontwikkelingen in de kunst in de twintigste eeuw (onder andere van kubisme en expressionisme) door drie van de volgende kenmerken:	
	– geschematiseerde (planten- en lichaams)vormen	
	– egale kleurvlakken	
	– het gebruik van contourlijnen	
	– expressief kleurgebruik	
	Indien drie kenmerken juist	2
	Indien twee kenmerken juist	1
	Indien minder dan twee kenmerken juist	0

Form Follows Fun(ction)

29	maximumscore 4	
	<i>wonen</i>	
	• Door hoogbouw kon op een relatief klein oppervlak voorzien worden in de groeiende woningbehoefte, terwijl er groene ruimte overbleef	1
	<i>werken</i>	
	• Bedrijven werden uit de binnensteden verplaatst naar industriegebieden / industriële zones aan de randen van de metropool	1
	<i>verkeer</i>	
	• Om tegemoet te komen aan de behoefte aan mobiliteit (auto, trein, metro) in de steden, werden netwerken van verkeersaders aangelegd	1
	<i>recreatie</i>	
	• Door veranderende arbeidsomstandigheden groeide de vrije tijd en ontstonden recreatieve gebieden (parken, natuurgebieden, sportcomplexen) in en om de stad	1

Vraag	Antwoord	Scores
35	maximumscore 3	
	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Form Follows Action</i> De Prada winkel roept een veelvoud aan sensaties op bij de bezoeker. De winkel is enerzijds een modewinkel en anderzijds een mooie openbare ruimte waar ook andere activiteiten kunnen plaatsvinden die niet onmiddellijk met het kopen van kleding te maken hebben 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Form Follows Fun</i> Winkelen als vrijetijdsbesteding krijgt door de ruimte van deze winkel een extra dimensie, waardoor de beleving verder gaat dan alleen het kopen van kleding of schoenen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Form Follows Money</i> De dure Prada producten worden gepresenteerd in een 'dure' ruimte (groot oppervlak, dure uitvoering, weinig producten) 	1
36	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Prada heeft een reputatie van avontuurlijk en experimenteel bedrijf en staat aan de top wat vormgeving betreft. Het verkopen van kleding is al lang niet meer de enige prioriteit, het merk Prada staat centraal, het product is ondergeschikt. Samenwerking met een onconventioneel en visionair toparchitect als Koolhaas past bij dit uitgangspunt 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Koolhaas wordt niet alleen beschouwd als een van de belangrijkste architecten van deze tijd, zijn invloed strekt zich uit tot ver buiten de architectuur. Door zijn naam te verbinden aan Prada via het ontwerp van een vernieuwend winkelconcept, leidt alle publiciteit rondom de winkel ook tot grotere naamsbekendheid van het 'merk' Koolhaas 	1

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste tien kandidaten per school in het programma WOLF.

Zend de gegevens uiterlijk op 4 juni naar Cito.

6 Bronvermeldingen

---

figuur 1	<i>Villa d'Este</i> , gravure, 16e eeuw
figuur 2	Leon Battista Alberti, <i>Palazzo Rucellai</i> ,
afbeelding 1	Lucas Cranach <i>Het Gouden Tijdperk</i> , 1530
afbeelding 2	<i>Villa d'Este</i> , Tivoli
afbeelding 3	Pierre Patel <i>De tuinen van Versailles</i> , 1668
afbeelding 4	Park van Versailles
afbeelding 5	Hendrik Meijer, <i>Voorjaarsochtend</i> , 1777
afbeelding 6	<i>Vondelpark</i> , Amsterdam
afbeelding 7	<i>Festspielhaus</i> Bayreuth ca. 1872
afbeelding 8	<i>Festspielhaus</i> Bayreuth ca. 1872
afbeelding 9	Kurt Schwitters, <i>Merzbau</i>
afbeelding 10	Kurt Schwitters, <i>Merzbau</i>
afbeelding 11	Jean François Millet, <i>Zaaier</i> ca. 1850
afbeelding 12	Vincent van Gogh, <i>Zaaier</i> , 1888
afbeelding 13	Paul Gauguin, <i>Het zaad van de Arioï</i> , 1893
afbeelding 14	Le Corbusier, <i>La Ville Radieuse</i> , 1935
afbeelding 15	Manhattan plattegrond
afbeelding 16	Prada New York, interieur
afbeelding 17	Prada New York, interieur

Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling heeft ernaar gestreefd de auteursrechten op hier gebruikt materiaal te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Wie desondanks meent zekere rechten te kunnen doen gelden, wordt verzocht contact op te nemen met Cito.